

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Kunta- ja hyvinvointialueuetyönantajat KT kiittää mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä.

KT perustaa lausuntonsa jäsentensä näkemyksiin ja arvioihin lukioiden käytännön toimintaan. KT myös vetoaa lausunnossaan hallitusohjelman Vahva ja välittävä Suomi mm. seuraaviin kohtiin:

- ”Kaikkien kuntien toimintaedellytyksiä vahvistetaan jatkamalla normien purkamista nykyisestä kuntien tehtäväkentästä. Tarkoitusta varten hallitus käynnistää kuntien normituksen keventämishajelman, johon kytketään kaikki kuntien ohjaava sektorilainsäädäntö soveltuvin osin. Kuntien toiminnan ja tehtävien mitoitus ja toteuttamistapojen yksityiskohtaista sääntelyä karsitaan” (Kunnat ja kaupungit elinvoiman vetureina, s. 53)
- ”Valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset, rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita.” (Veropolitiikka s. 15)
- ”Mahdollistetaan ammattihenkilöiden välinen joustava työnjako sekä muun koulutuksen saaneiden tuki ammattitoiminnalle.” (Henkilöstön työnjaon selkeyttäminen, s. 25)

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Säädösehdotuksessa todetaan, että oppimisen tukea tulisi olla opiskelijoille saatavissa riittävästi, osa-aikaisesti ja laadultaan sellaisena, että se edistäisi opiskelijoiden oppimista, osaamisen osoittamista, valmistumista ja jatko-opintoihin siirtymistä sekä hyvinvointia. Tavoite on hyvä ja lain yksityiskohtaisia kirjauksia tulisi tarkastella tämän tavoitteen saavuttamisen näkökulmasta.

Säädösehdotuksessa on oppimisen tuesta eriytetty erityisopetus, johon opiskelija on oikeutettu todennettujen oppimisvaikeuksien perusteella. Erityisopetus on määritelty erityisopettajan antamaksi opetuksi ja ohjaukseksi sekä erityisopettajan konsultaatioon perustuvaa muuta opetusta ja ohjausta, jota antaisi muu opetushenkilöstö. Oikeudesta erityisopetukseen tehdään muutoksenhakukelpoinen päätös.

Lakiesityksen ansiona on koko henkilöstön työpanoksen tunnistaminen oppimisen tuen järjestämisessä. Oppimisen tuen järjestämisessä vaaditaan joustavasti järjestettävää, monialaista yhteistyötä eri henkilöstöryhmien kesken. Päätösperusteinen oikeus erityisopetukseen saattaa kuitenkin johtaa resurssien keinotekoiseen kohdentumiseen siihen muun oppimisen tuen kustannuksella.

Lakiesitys lisäisi hallinnollista työtä ja sääntelyä. Muutoksenhakukelpoisiin päätöksiin perustuva erityisopetus tosiasiallisesti vaikeuttaisi oppimisen tuen kokonaisuuden järjestämistä, sillä hallintopäätösten tekeminen toisi vaikeasti hallittavan rajapinnan erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen välille. Epäselväksi jäisi, missä tilanteissa todennettujen oppimisvaikeuksien tulisi johtaa päätökseen erityisopetuksesta ja mitä selvittelymenettelyjä tarvitaan. Ko. epäselvyys erityisopetuksen saamisesta ei saa johtaa siihen, että opiskelijalle muodostuu käytännössä subjektiivinen/laaja oikeus siihen. Lainvalmistelussa tulisi vielä selvittää, millä perustella päätösten perusteita voisi selkeyttää ja erityisopetuspäätösten määrä rajoittaa. Esimerkiksi jos erityisen tuen tarvetta ei arvioida pysyväksi, voisi sen sulkea selvästi pois hallintopäätösten piiristä.

On selvää, että päätösten tekeminen, niiden perustelut sekä rajapintojen hallinta tulisi viemään henkilöstöresurssia pois itse oppimisen tuesta. Hallintopäätösten tekemisen arviointi sekä niihin liittyvät viiveet myös vaikeuttaisivat oppimisen tuen varhaista aloittamista. Lakiesitys lisäisi toteutuessaan sellaisen henkilöstön rekrytointitarvetta, jota on muutenkin vaikea löytää työmarkkinoilta. Erityisesti pienissä, syrjäseutujen lukioissa hallinnollisen työn määrä ja kelpoisuusvaatimukset täyttävien erityisopettajien rekrytointihaasteet voivat muodostua kohtuuttomiksi. Pahimmillaan työnantajat päätyvät houkuttelemaan erityisopettajia toisiltaan, mikä vaikeuttaa opetuksen järjestämisen taloudellisia edellytyksiä ilman että henkilöstön määrä lisääntyy. Lakiluonnoksen taloudellisten vaikutusten arviointia tulisi siis tarkentaa.

Tekninen huomio säännösviittauksiin: Esityksessä viitataan systemaattisesti POL 17 §:n mukaisesti erityisen tuen päätöksiin (mm. L oppivelvollisuuslaista annetun lain 23 §:n muuttamisesta Tietojensaanti ja L lukiolaista annetun lain muuttamisesta 28 b § 2 mom. ja OKM asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista lukiokoulutuksessa annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen muuttamisesta 6 § 2 mom.). Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen uudistamista koskevassa lausuntokierroksella olevassa lakiesityksessä mainittu POL 17 § esitetään kokonaan kumottavaksi ja oppimisen tuesta säädettäisiin mm. ehdotusluonnoksen 20 c §:ssä Oppilaskohtaisina tukitoimina, joista tehdään tätä tukea koskeva päätös POL 20 e § säännöksen mukaisesti.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Myönteistä lausunnolla olevassa säädösluonnoksessa on se, että siinä on pyrkimys huolehtia lukiokoulutuksen saavutettavuudesta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumisesta lukioikäluokkien jatkaessa pienentymistään useimmissa seutukunnissa. Luonnoksessa on kuitenkin yksi suuri ja perustavanlaatuinen ongelma – se ei tosiasiallisesti paranna koulutuksen järjestäjien mahdollisuuksia ratkaista paikallisesti koulutuksen saavutettavuuteen liittyviä haasteita esimerkiksi koulutuksen järjestäjien yhteistyön avulla. Ehdotus pahimmillaan vähentää rahoitusta, mutta ei luo tosiasiallisia mahdollisuuksia sopeutua pieneneviin ikäluokkiin ja ratkaista perusongelmaa.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

KT pitää monikulttuuristuvassa maassamme hyvänä ja tärkeänä, että lukiokoulutuksen järjestäjille syntyy mahdollisuus järjestää englanninkielistä lukiokoulutusta. Järjestämislupamenettely ja opinto-oikeuden rajaaminen varmistavat sen, että englanninkielinen lukiokoulutus ei uhkaa kansallisen sivistyksen tai kansalliskielten asemaa. Samoin KT pitää hyvänä, että kansallinen ylioppilastutkinto voidaan jatkossa suorittaa suomen ja ruotsin lisäksi myös englannin kielellä.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

KT pitää tärkeänä, että ylioppilastutkintoa kehitetään niin, että tutkintokertaan varattava aika ei koulutuksen järjestäjän kannalta kasva enää nykyisestä. Se voi tarkoittaa muun muassa painetta siirtyä kaikissa tutkintoaineissa yksipäiväisiin kokeisiin. KT edellyttää muutenkin, että valtio korvaa taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeen eli laajenevan veloitteen aiheuttamat kustannukset koulutuksen järjestäjille.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

7. Muut kommentit

-

Freund Hannu
KT Kuntatyönantajat